

مجامعت با حائض از منظر قرآن و طب

دکتر زینب السادات حسینی^۱، دکتر صدیقه اسماعیل زاده^۲

نویسنده‌ی مسوول: بابلسر، دانشگاه مازندران، دانشکده‌ی الهیات و معارف اسلامی، گروه علوم قرآن و حدیث

دریافت: ۹۱/۱۱/۱۱ پذیرش: ۹۲/۲/۳۰

چکیده

زمینه و هدف: قرآن کریم کتاب هدایت است و خداوند حکیم هرآنچه که جنبه‌ی هدایت‌گری داشته به صورت کلی بیان کرده است؛ باشد که در طول سالیان دراز با افزایش دانش بشری، توانایی فهم این مسایل به دست آید. از جمله مساله‌ی تحریم مجامعت با حائض تنها در یک آیه‌ی ۲۲۲ بقره مطرح شده که در حکمت و فلسفه‌ی تحریم آن فقط با لفظ اذیت و آزار بودن بدان اشاره شده و روایات علت تحریم آن را مشکلاتی چون زشت و ناقص الخلقه شدن، بیماری جنام، برص برای جنین برشمرده‌اند.

روش بررسی: در این مقاله نیمه مروری ضمن روش گردآوری اطلاعات از طریق کتابخانه و نرم‌افزار (اینترنت)، در مورد واژه "أذی" و سپس توصیف و تحلیل دیدگاه لغویان و مفسران در این باره، به بررسی تطبیقی حکمت تحریم مجامعت از منظر دیدگاه قرآن و روایات و دستاوردهای قطعی طب پرداخته شد.

یافته‌ها: نتایج کشفیات و استنباطات طبی علمی با توجه به شرایط فیزیولوژیک ایجاد شده برای حائض، نشان داد که دستاوردهای طبی می‌تواند موید و مضموم دیدگاه قرآن و روایات مبنی بر عوارض مجامعت در این ایام باشد و عدم رعایت آن موجب بروز آلودگی و بیماری در دستگاه تناسلی زن و مرد شود و این بیماری‌ها غیر از مشکلات روحی است که برای هریک از زوجین به وجود می‌آید.

نتیجه‌گیری: دانش پزشکی نظر قرآن کریم و روایات را در مورد ممنوعیت رابطه‌ی جنسی در دوران قاعدگی تأیید می‌کند.

واژگان کلیدی: قرآن کریم، طب، حیض، مجامعت

مقدمه

بین آنان، انیس و مونس یکدیگر بودن، افشا نکردن اسرار و عیوب یکدیگر می‌باشد. اما برخی چون خوب شوهرداری کردن مختص به زن بوده و بعضی آداب مخصوص به همسر است که فراهم ساختن آسایش زن و فرزند، توجه داشتن به مسایل دینی اهل و عیال و نیز رعایت احکام دینی در ارتباط با همسر مثل رعایت حرمت مجامعت در حال حیض از جمله آن‌هاست. باید توجه داشت خصوصاً عنایت ویژه اسلام به آداب و احکام مسایل جنسی میان زن و شوهر از این روست

قرآن کریم منبع احکام شریعت است که باید برای دستیابی به تعالیم حکیمانه‌ی اسلام بدان تمسک جست. از جمله مباحث پراهمیت قرآن کریم ایجاد پیوند زناشویی و تشکیل خانواده، همراه با مودت و محبت است. قرآن برای حفظ و استمرار آن با توجه به ابعاد روحی و غریزی زن و مرد، حقوق و آدابی را برای هریک برشمرده تا همواره پیوند آنان محکم و استوار تداوم یابد. مانند حق نفقه‌ی زن بر شوهر، حق تمکین زن از شوهر، و از جمله آداب مشترک

۱- دکترای تخصصی قرآن و حدیث، استادیار دانشگاه مازندران

۲- متخصص زنان و زایمان، مرکز تحقیقات بهداشت باروری و ناباروری فاطمه الزهراء (س)، دانشگاه علوم پزشکی بابل

تحلیل دیدگاه لغویان و مفسران در این باره و سپس به بررسی تطبیقی حکمت تحریم مجامعت از منظر دیدگاه قرآن و روایات و دستاوردهای قطعی طب پرداخته شد.

یافته‌ها

حکم حائض در سایر ادیان: گفته شده یهود در ایام حیض به‌طور کلی از زنان کناره‌گیری می‌کرد و حتی از خوردن و آشامیدن و دست زدن به بدن آنان اجتناب می‌نمود (۲ و ۳). در تورات فعلی آمده است: زن تا هفت روز بعد از عادت ماهانه‌اش شرعاً نجس خواهد بود در آن مدت هر کس به او دست بزند تا غروب نجس خواهد شد. و او روی هر چیزی بخوابد یا بنشیند، آن چیز نجس خواهد شد. اگر کسی به رختخواب آن زن یا به چیزی که او روی آن نشسته باشد دست بزند باید لباس خود را بشوید و غسل کند و شرعاً تا غروب نجس خواهد بود. مردی که در این مدت با او نزدیکی کند شرعاً تا هفت روز نجس خواهد بود» (۴). روش نصاری چنین بود که از زنان حائض کناره‌گیری نمی‌کردند و بین ایام حیض و غیر آن هیچ تفاوتی نمی‌گذاشتند (۵) زیرا در انجیل هیچ حکمی درباره‌ی چگونگی معاشرت با حائض مطرح نشده است.

اما مواجهه مشرکین عرب در معاشرت با حائض دو گونه بوده است: برخی که ساکن مدینه و آبادی‌های اطراف آن بودند به جهت همجواری با یهود به آنان تأسی کرده و لذا سخت‌گیری‌های یهود را اعمال می‌کردند ولی برخی دیگر نه تنها از معاشرت با حائض اجتناب نمی‌کردند بلکه چه بسا این عمل را مستحب دانسته و معتقد بودند جماع با زن حائض باعث ایجاد فرزندی خونخوار می‌شود و صفت خونخواری در میان عشایر صحرائین صفتی پسندیده بوده است (۵).

قرآن و حکم مجامعت با حائض: قرآن کریم در رابطه با چگونگی ارتباط با حائض در یک آیه بطور کلی فرموده است: *«وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذًى فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي*

که نخست، نیاز جنسی که یکی از زمینه‌های اساسی پاکدامنی در انسان است اشباع گردد. دیگر اینکه، استمرار نسل بشر بدان منوط می‌باشد و علاوه بر آن، به آرامش جسمی و روحی نیز دست یابند. از این رو، در این مقاله با توجه به اهمیت حرمت مجامعت با همسر حائض، علاوه بر بیان دیدگاه قرآن، از منظر علم طب نیز مورد بررسی قرار گرفت تا از دستاوردها و اکتشافات علوم نیز بهره برداری گردد. لازم به ذکر است استفاده از نتایج و کشفیات علوم در صورتی که از مراحل فرضیه و نظریه عبور کرده و به نتایج قطعی و تئوری رسیده باشند جزو موارد تحمیل دستاوردهای علوم بر قرآن نمی‌گردد بلکه به معنای به‌استخدام درآوردن علوم برای فهم و تبیین بهتر قرآن و آشکار نمودن جنبه‌ی «اعجاز علمی قرآن» است که این امر خصوصاً در قرن حاضر که عصر اکتشافات است می‌تواند به این نتیجه رهنمون گردد که قرآن علیرغم اینکه ۱۴ قرن قبل نازل گردیده کتاب واقعیت‌هاست و پیشرفت و اکتشافات علوم هیچ‌گونه تزلزلی در احکام آن نمی‌گردد. زیرا وقتی مطالب قطعی علوم از طریق دلیل عقلی پشتیبانی گردد و با ظواهر آیات قرآن، طبق معنای لغوی و اصطلاحی موافق باشد تفسیر علمی قرآن تلقی می‌شود که باعث کشف معانی مجهول قرآن شده و آن را در اختیار انسان‌ها قرار می‌دهد (۱).

حاصل آن که اسلام در عین توجه به جنبه‌ی غریزه جنسی و مادی، بعد روحی و معنوی انسان را نیز در نظر دارد تا پیوند زناشویی از شکل یک رابطه‌ی گذرا و صرفاً جسمانی خارج گردد. به این ترتیب، می‌توان غریزه‌ی جنسی را غریزه‌ی انسانی و برخوردار از دو بعد جسمی و روحی به شمار آورد که چگونگی مواجهه با آن، امری قابل تأمل است.

روش بررسی

در این مقاله نیمه مروری از روش گردآوری اطلاعات از طریق کتابخانه و نرم‌افزار (اینترنت) استفاده شده است. در ابتدا، در بیان احکام در مورد واژه «أذى» و سپس توصیف و

زنان، راه وسط یعنی راهی میانه بین تشدیدهای یهود و اهمال مطلق نصارا اتخاذ کرده و آن راه میانه این است که مردان در هنگام عادت زنان از محل ترشح خون نزدیکی نکنند ولی می‌توانند از سایر تمتعات بهره ببرند (۳).

کثرت روایات در این مورد نیز فقط اشاره به تحریم مجامعت در این ایام دارند نه تمتع غیرمجامعت. ولذا برخی حدود تمتع را نیز توضیح داده‌اند: کلینی با سند خود از مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ از امام صادق ع روایت کرده است: سَأَلْتُهُ عَنِ الْحَائِضِ مَا يَحِلُّ لِرُؤُوسِهَا مِنْهَا قَالَ مَا دُونَ الْفَرْجِ. (۸). شیخ طوسی با سند خود از امام صادق ع روایت کرده: إِذَا حَاضَتِ الْمَرْأَةُ فَلْيَأْتِهَا زَوْجُهَا حَيْثُ شَاءَ مَا اتَّقَى مَوْضِعَ الدَّمِ (۹). بخاری با سند خود از عَائِشَةَ روایت کرده اند: كَانَتْ إِحْدَانَا إِذَا كَانَتْ حَائِضًا، فَأَرَادَ رَسُولُ اللَّهِ - صلي الله عليه وسلم - أَنْ يُبَاشِرَهَا، أَمَرَهَا أَنْ تَنْزِرَ فِي فَوْرِ حَيْضَتِهَا ثُمَّ يُبَاشِرَهَا وَ نَزَلَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادٍ رَوَيْتُ كَرْدَنْد: سَمِعْتُ مَيْمُونَةَ كَانَتْ رَسُولُ اللَّهِ - صلي الله عليه وسلم - إِذَا أَرَادَ أَنْ يُبَاشِرَ امْرَأَةً مِنْ نِسَائِهِ أَمَرَهَا فَاتَّرَتْ وَهِيَ حَائِضٌ (۱۰) و طبری به سند خود از مسروق روایت کرد که او از عایشه پرسید: ما يحل للرجل من امرأته إذا كانت حائضاً؟ عایشه گفت: كل شيء إلا الجماع. و در پاسخ ابومعشر گفت: كل شيء إلا الفرج (۱۱).

قریب به مضمون روایات فوق در منابع روایی شیعی نیز آمده که شیخ صدوق به سند خود از عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيِّ الْحَلْبِيِّ روایت کرد که او در باره حائض از امام صادق ع پرسید: مَا يَحِلُّ لِرُؤُوسِهَا مِنْهَا؟ قَالَ: تَنْزِرُ بِإِزَارٍ إِلَى الرُّكْبَتَيْنِ وَ تُخْرِجُ سُرَّتَهَا ثُمَّ لَهَا مَا فَوْقَ الْإِزَارِ قَالَ وَ ذَكَرَ عَنْ أَبِيهِ ع أَنَّ مَيْمُونَةَ كَانَتْ تَقُولُ إِنَّ النَّبِيَّ ص كَانَ يَأْمُرُنِي إِذَا كُنْتُ حَائِضًا أَنْ أُتَزِرَ بِسُؤَبٍ ثُمَّ أَصْطَجِعُ مَعَهُ فِي الْفِرَاشِ (۱۲) و شیخ طوسی به سند خود از اَبِي بَصِيرٍ از امام صادق ع روایت کرده است: سِئَلُ عَنِ الْحَائِضِ مَا يَحِلُّ لِرُؤُوسِهَا مِنْهَا قَالَ تَنْزِرُ بِإِزَارٍ إِلَى الرُّكْبَتَيْنِ وَ تُخْرِجُ سَاقِيهَا وَ لَهَا مَا فَوْقَ الْإِزَارِ. (۱۳). حتی در برخی روایات برای کسانی که در ایام حیض جماع

الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرُبُوهُنَّ حَتَّى يَطْهُرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ (بقره ۲۲۲) از تو درباره‌ی عادت ماهانه [زنان] می‌پرسند بگو آن رنجی است پس هنگام عادت ماهانه از [آمیزش با] زنان کناره‌گیری کنید و به آنان نزدیک نشوید تا پاک شوند پس چون پاک شدند از همان جا که خدا به شما فرمان داده با آنان آمیزش کنید خداوند توبه‌کاران و پاکیزگان را دوست می‌دارد. و ازه یسألون در آغاز آیه اشعار دارد که آن در پاسخ سوالی نازل شده و حاکی از سبب نزول است و ارایه‌ی آن به صورت صیغه‌ی جمع، مدنی بودن سوره‌ی بقره، چگونگی مواجهه یهود و نصاری و مشرکین با حائض که در تورات و منابع دیگر نقل شده- از جمله قرائن داخلی و خارجی است که در رابطه با آیه مطرح شده است. لازم به ذکر است برخوردهای ناشایست یهود و نصاری و مشرکان با زنان، ابوالدحداح و جمعی دیگر از اصحاب رسول خدا ص را بر آن داشت تا از حضرت ص از حکم حیض و چگونگی معاشرت با حائض سوال کنند که آیه فوق نازل شد (۲ و ۶) و بدین ترتیب اسلام حد وسط بین دو روش افراط و تفریط یهود و نصارا را برگزید یعنی «تنها از جماع با زنان در ایام حیض منع نموده ولی معاشرت و خوردن و آشامیدن با آنها و حتی سایر تمتعات را تجویز نموده است» (۷).

علامه طباطبایی در تعلیل این حکم از طریق آیه چنین استدلال می‌کند: هر چند ظاهر جمله " فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ " به مطلق کناره‌گیری به مانند یهودیان امر می‌کند و هر چند که برای تاکید بار دوم " وَلَا تَقْرُبُوهُنَّ " فرمود ولیکن جمله " فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ " با در نظر داشتن اینکه منظور از دو جمله اول همان مجرای خون است که در آخر آیه آمده خود قرینه‌ایی است که دو جمله اول جنبه‌ی کنایه دارند نه تصریح و مراد از اتیان و نزدیکی با ایشان فقط نزدیکی از محل خون است نه مطلق مخالطت و معاشرت و نه مطلق تمتع و لذت‌گیری از آنان. پس اسلام در مساله‌ی حیض

شوهرش در شب یا روز اول و دوم با او جماع کند باید هیچده نخود طلا بدهد و در شب یا روز سوم و چهارم نه نخود و در شب یا روز پنجم و ششم باید چهار نخود و نیم بدهد. (۱۵)

علت نهی مجامعت با حائض از منظر قرآن:

مسلمان اصولاً بعد از پذیرش دین، ملزم و مکلف به دانستن فلسفه و علت احکام نیست. زیرا هر چند احکام بر اساس مصالح و مفاسد است و خداوند حکیم احکام شرعی را با توجه به مصالح و مفاسدی برای انسانها قرار داده است ولی برخی از آنها به صورت کلی و بعضی بصورت جزئی در آیات و روایات بیان شده است (۱۶). بدین جهت است که ممکن است کسی فلسفه و یا علت حکمی را نداند ولی مکلف به رعایت آن است. در آیه مربوطه فلسفه تحریم مجامعت در حال حیض، این گونه بیان شده که موجب اذیت می‌گردد.

مفهوم اذی

لغت شناسان و مفسران اذی را به معنای هر آنچه که باعث رنج و آزار و ضرر شود، کثیف و نجس باشد، عارضه‌ای که ملائیم با طبع نباشد و یا مکروه و ناپسند باشد بیان کرده‌اند (۱۷ و ۱۸).

طبری می‌گوید: اذی جامع معانی مختلفی است. (۱۱) راغب اصفهانی می‌آورد: الأذی: ما یصل الی الحيوان من الضرر إما فی نفسه أو جسمه أو تبعاته دنیویاً کان أو آخرویاً و قوله «و یَسْتَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذِيٌّ» (بقره ۲۲۲) فسمی ذلك أذی باعتبار الشرع و باعتبار الطب علی حسب ما یذکره أصحاب هذه الصناعات (۱۹) طبرسی به نقل از قتاده و سدی نوشته: اذی به معنای آلودگی و ناپاکی (نجاست) است (۶). مولف التحقیق فی کلمات القرآن می‌نویسد: معنای اصلی این واژه عبارت از چیزی است که ناخوشایند و ناسازگار می‌باشد و ایذاء یعنی رساندن آنچه ناخوشایند است، و تأذی، حالتی است که از رسیدن چیز ناخوشایند حاصل می‌شود. بنابراین

نمایند به‌طور استحبایی کفاره مشخص کرده‌اند. ابوداودبه سند خود درباره‌ی آمیزش با حائض روایت کرده است: إِذَا أَصَابَهَا فِي أَوَّلِ الدَّمِ فِدْيَانٌ وَإِذَا أَصَابَهَا فِي انْقِطَاعِ الدَّمِ فَنِصْفُ دِينَارٍ (۱۴). و در روایات شیعه نیز شیخ طوسی به سند خود از امام صادق ع آورده است: أَنَّهُ يَتَصَدَّقُ إِذَا كَانَ فِي أَوَّلِهِ بِدِينَارٍ وَ فِي وَسْطِهِ نِصْفَ دِينَارٍ وَ فِي آخِرِهِ رُبْعَ دِينَارٍ قُلْتُ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ عِنْدَهُ مَا يُكْفَرُ قَالَ فَلْيَتَصَدَّقْ عَلَيَّ مَسْكِينٍ وَاحِدٍ وَ إِيَّاهُ اسْتَغْفِرَ اللَّهُ وَ لَا يَعُودُ فَإِنَّ اللَّهَ اسْتَغْفَرَ تَوْبَةً وَ كَفَّارَةً لِكُلِّ مَنْ لَمْ يَجِدِ السَّبِيلَ إِلَيَّ شَيْءٍ مِنَ الْكَفَّارَةِ. (۹) و بدین جهت است که شیخ حر عاملی می‌افزاید: شیخ طوسی و دیگران این روایات را حمل بر استحباب کرده‌اند و نه وجوب، و سپس روایاتی در عدم وجوب آن می‌آورد مثل روایت ذیل که شیخ طوسی به سند خود از زرارة از صادقین ع روایت کرده که: سَأَلْتُهُ عَنِ الْحَائِضِ بِأَتِيهَا زَوْجَهَا قَالَ لَيْسَ عَلَيْهِ شَيْءٌ يَسْتَغْفِرُ اللَّهُ وَ لَا يَعُودُ. (۱۳) ولی برخی فقهای شیعه از جمله شیخ طبرسی فتوا داده‌اند: حکم آمیزش در حال حیض از نظر ما (شیعه) حرام است و باید کفاره دهد و کفاره‌اش در روزهای اول عادت یک دینار (یک دینار مساوی است با ۱۸ نخود طلا) و در روزهای وسط نیم دینار و در روزهای آخر یک چهارم دینار است. البته ابن عباس در تمام این صورت یک دینار را لازم می‌داند ولی حسن بصری می‌گوید یا باید یک شتر بدهد یا بنده‌ای آزاد کند و یا بیست صاع (۳۰ کیلو) گندم بدهد. از فقهای معاصر امام خمینی (ره) می‌فرماید: از جمله چیزهایی که بر حائض حرام است جماع کردن در فرج می‌باشد که هم برای مرد حرام و هم برای زن است. و در ادامه درباره‌ی کسی که در این ایام نزدیکی نماید می‌آورد: اگر شماره‌ی روزهای حیض زن به سه قسمت تقسیم شود و مرد در قسمت اول آن، با زن خود در قُبُل جماع کند، بنابر احتیاط واجب باید هیچده نخود طلا کفاره به فقیر بدهد و اگر در قسمت دوم جماع کند، نه نخود و اگر در قسمت سوم جماع کند، باید چهار نخود و نیم بدهد. مثلاً زنی که شش روز خون حیض می‌بیند، اگر

این عمل را مختل می‌سازد، و به نتیجه این عمل طبیعی یعنی به حمل (و به رحم زن) صدمه می‌زند (۳) و نویسنده دیگر گوید: معنای اذی نوعی آزار یا آزار خاص را می‌رساند و مفهوم آن، غیر از ضرر مقابل نفع یا رجس و قدر، مقابل ظاهر است (۲۱). در مجموع دیدگاه لغویون و مفسران را می‌توان به ۴ دسته تقسیم کرد:

۱- برخی معنای لغوی آن یعنی آلودگی و نجاست را اتخاذ کرده و علت تحریم آن را در ادامه آیه یعنی «إِغْتَرَلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرُبُوهُنَّ» همان معنای لغوی آن دانسته‌اند. مانند شیخ طوسی و طبرسی (۷ و ۶) و قرشی اذی _ اذیت را به مکروه و ناپسند معنا کرد (۲۲).

۲- برخی مفسران آنرا معطوف به طرف زن دانسته و مراد از آنرا رنج و آزاری گرفته‌اند که متوجه زنان می‌شود. طبرسی در یک معنا گوید: آن به معنای رنج و آزاری است زنان در این ایام متحمل می‌شوند (۶). رازی آنرا خون فاسدی می‌داند که طبیعت زن از طریق رحم آن را دفع می‌کند چون اگر در بدن بماند باعث بیماری زن می‌گردد (۵) علامه طباطبائی می‌آورد: چون زن در حال حیض سرگرم پاک کردن رحم و آماده کردن آن برای حامله شدن است، و جماع در این حال نظام این عمل را مختل می‌سازد (۳).

۳- برخی آنرا به معنای ضرری دانسته‌اند که از نجاست خون حیض به مرد می‌رسد (۲۴ و ۲۳).

۴- از بین تفاسیر بررسی شده آیت الله طالقانی اذی را متوجه هر دو نفر یعنی زن و مرد دانسته گوید: آزاری بودن حالت حیض از آن جهت است که «آمیزش با زن در این وضع غیر عادی، و ورود ماده آلی در رحم، سبب تحریک و عفونت‌های رحمی و خونریزی بیش از عادت می‌شود و به مجرای تناسلی مرد سرایت می‌نماید و اگر در این حال نطفه منعقد شود و از آن مواد عفونی تغذیه و رشد نماید در معرض بیماری‌ها و اختلال‌های روحی و عصبی خواهد بود» (۲۱). در روایات نیز امر به اعتزال و تحریم نزدیکی در ایام حیض

واژه‌ی " اذی" مصدر است که در قالب فعل در آمده است. در آیه شریفه نیز به همین معناست یعنی امری که ناخوشایند و ناسازگار است که موجب دوری گزیدن از زنان در آن حال می‌شود (۲۰). بنابراین، روشن است معنای آلودگی و ناپاکی که طبرسی بیان کرده معنای لغوی واژه نیست بلکه مراد از آن کثافت و نجاست ناشی از خون می‌باشد چنانکه خود در ادامه نقل می‌کند: آن اذیت نامیده شده زیرا باعث مشقت زنان در ایام حیض می‌شود (۶). همچنین علامه طباطبائی می‌نویسد: کلمه اذی به معنای هر عارضه‌ای برای چیزی است که ملایم با طبع آن نباشد، و اینکه محیض را اذی خوانده، به این دلیل است که خون حیض از عمل خاصی حاصل می‌شود که طبیعت زن در مزاج خون طبیعی وی انجام می‌دهد، و مقداری از خون طبیعی او را فاسد، و از حال طبیعی خارج نموده، و به داخل رحم می‌فرستد، تا بدین وسیله رحم را پاک کند، و یا اگر جنین در آن باشد، با آن خون جنین را غذا دهد، و یا اگر بچه به دنیا آمده ماده‌ی اصلی برای ساختن شیر جهت کودک را آماده سازد. اما "اذی" به معنای ضرر قابل خدشه است، چون اگر اذیت، ضرر بود، باید استعمال آن در مقابل نفع صحیح باشد، همانطور که کلمه ضرر در مقابل کلمه نفع استعمال می‌شود، و معلوم است که اذیت الزاماً به ضرر نیست و بهمین جهت است که خدای تعالی فرموده: "لَنْ يَضُرُّكُمْ اِلَّا اُذًی" (آل عمران ۱۱۱) و اگر فرموده بود: "لَنْ يَضُرُّكُمْ اِلَّا ضَرًّا" کلام فاسد می‌شد. البته علامه به نوعی بر معنای اذی به ضرر هم صحه گذاشته چون می‌گوید: " اذی" به معنای عارضه به وجهی با معنای ضرر هم منطبق است. بنابراین تفسیر محیض به معنای جمع شدن با زنان در حال حیض است، و معنای آیه چنین می‌شود: از تو می‌پرسند آیا در چنین حالی جایز است با زنان جمع شد؟ پاسخ: این عمل ضرر است، و درست هم است چون پزشکان گفته‌اند: طبیعت زن در ایام حیض در حال پاک کردن رحم، و آماده کردن آن برای حامله شدن است، و جماع در این حال نظام

شده است زیرا امام صادق ع فرمود: تَرَى هُوَءَاءَ الْمُشَوَّهِينَ (فِي خَلْقِهِمْ) قَالَ قُلْتُ: نَعَمْ قَالَ: هُوَءَاءَ الَّذِينَ أَبَاؤُهُمْ يَأْتُونَ نِسَاءَهُمْ فِي الطَّمْثِ. (۱۲) و شیخ صدوق به سند خود از امام باقر ع روایت کرد که پیامبر ص فرمود: مَنْ جَامَعَ امْرَأَتَهُ وَ هِيَ حَائِضٌ فَخَرَجَ الْوَلَدُ مَجْدُومًا أَوْ أَبْرَصًا فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ (۱۲) و از رسول خدا ص روایت کرد که به علی ع فرمود: لَأَ يُحِبُّكَ إِلَّا مُؤْمِنٌ وَ لَا يُبْغِضُكَ إِلَّا مُنَافِقٌ أَوْ وَكَلٌ زَيْنَةٌ أَوْ مَنْ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَ هِيَ طَامِثٌ. (۲۵).

بحث

چنانکه ملاحظه شد در روایات معصومین ع علت تحریم را با عباراتی چون ناقص الخلقه شدن جنین، موجب بیماری جذام و برص و ... توضیح داده‌اند. حال با توجه به روش تفسیر علمی به بررسی دیدگاه علم در رابطه با موضوع پرداخته می‌شود. این روش گرچه با موافقت و مخالفت‌هایی مواجه بوده است باید اذعان داشت که تفسیر علمی آیات تا جایی که منجر به ادعای استخراج همه‌ی علوم از قرآن کریم و یا تطبیق و تحمیل نظریات علمی بر قرآن کریم نگردد جایز است زیرا در این حالت فقط علوم جهت تبیین و تفسیر آیات به استخدام در آمده که می‌تواند راهگشا باشد. برای اطلاعات بیشتر می‌توان از التفسیر و المفسرون محمد حسین ذهبی، التفسیر و المفسرون فی ثوبه القشيب محمد هادی معرفت، منطق تفسیر قرآن محمدعلی رضایی اصفهانی بهره جست.

علت تحریم مجامعت با حائض از منظر علم پزشکی به این صورت شرح داده می‌شود که: عوامل بسیاری موجب عفونت دستگاه تناسلی خانم‌ها به‌خصوص از نوع [Sexual Transmitted Diseases (STD)] بیماری منتقله از راه تماس جنسی می‌شوند عواملی مانند: رفتارهای جنسی، سن اولیه‌ی تماس جنسی، عدم رعایت بهداشت و زمان تماس جنسی از آن مهم‌اند (۲۶). تغییرات فیزیولوژیکی که در سال‌های باروری در خانم‌ها ایجاد می‌گردد نیز روی عفونت‌ها

و بیماری‌های منتقله از راه تماس جنسی تاثیر می‌گذارند مانند: تغییراتی مرتبط به سیکل قاعدگی حاملگی و استفاده از روش‌های جلوگیری از بارداری (۲۷) در مطالعات بالینی نشان داده شده که بیماری علامت‌دار التهابی لگن (ناشی از کلامیدیا و گنوره) در ضمن هفته‌ی اول سیکل قاعدگی که همزمان با خونریزی قاعدگی است، شایع‌تر می‌باشد (۲۹ و ۲۸). یک علت آن افزایش قابلیت نفوذپذیری مخاط دهانه‌ی رحم در زمان قاعدگی است که موجب افزایش انتقال عفونت به رحم می‌گردد. علت دیگر برگشت خون آلوده از رحم به لوله‌های رحم و داخل لگن در زمان قاعدگی است. برای بعضی عفونت‌ها علل دیگری نیز مطرح است به‌طور مثال: آهنی که به‌طور فراوان در خون قاعدگی وجود دارد موجب تسریع رشد گنوکک می‌گردد همچنین این عامل عفونت در زمان قاعدگی می‌تواند در دهانه‌ی رحم تکثیر پیدا کند (۳۰). همچنین شواهدی مبنی بر افزایش خاصیت بیماری‌زایی گنوکک در زمان قاعدگی وجود دارد (۳۱). از طرفی محیط واژن به‌طور طبیعی حاوی برخی از ارگانیزم‌های است که نقش مهمی در مقابله با عفونت‌های وارده انجام می‌دهند. این ارگانیزم‌ها به تغییرات محیطی و هورمونی بسیار حساس هستند. محیط واژن در زمان قاعدگی تغییر پیدا می‌کند و تغییر نسبت این ارگانیزم‌ها موجب تکثیر عفونت و شروع علائم عفونت‌هایی مثل تریکومونا در خانم‌ها می‌گردند (۳۳ و ۳۲). کلامیدیا و مایکوپلاسما از عوامل مهم بیماری التهابی لگن هستند که در دهانه رحم، رحم و لوله‌های رحم وجود دارد (۳۴) برگشت خون قاعدگی از رحم به لوله‌های رحمی موجب انتقال این عوامل عفونی به لگن و پخش و تکثیر عفونت در لگن یک خانم می‌گردند (۲۹). تماس جنسی در زمان قاعدگی موجب تسریع انتشار عفونت گنوکک از دهانه‌ی رحم به داخل حفره رحم و لوله‌های رحمی می‌شوند. (۳۱) در یک بررسی در سرم خانم‌ها مواد ضد عفونت گنوککی یافت شده که این مواد در زمان قاعدگی ضعیف و

(۳۹). در مورد تبخال تناسلی نیز احتمال انتقال ویروس در زمان قاعدگی به جنس مذکر افزایش می‌یابد (۳۸)

نتیجه گیری

بررسی تطبیقی مساله حرمت مجامعت با زنان در ایام حیض از منظر قرآن کریم و علم طب نشان می‌دهد که هر دو در حکم تحریم اتفاق نظر دارند. قرآن کریم که برای هدایت بشر از طرف پروردگار حکیم برای هدایتگری انسان‌ها نازل شده در راستای هدایت‌های روشنگرانه‌ی خود پرده از علومی برداشته که واقعیت داشته و بشر پس از قرن‌ها به برخی از آن‌ها دست یافته است. استفاده و به‌کارگیری نتایج و دستاوردهای علوم در تفسیر آیات در صورتی که مراحل نظریه و فرضیه را پشت سر گذاشته و به مرحله‌ی تئوری و ثبوت رسیده باشند، نه تنها راهگشاست و موجب تفهیم و تبیین بهتر آیات می‌گردد، بلکه نشان از «اعجاز علمی قرآن» دارد.

References

- 1- Rezaee Esfahani MA. Mantegh-e-tafsir Quran, 3th Ed, Qom: Jameatol Mostafal Alamiyeh Press, 2009.
- 2- Wahidi Neishaburi AH. Asbab Al-Nuzul, 3st Ed, Damascus: Dar Ibn Ksir. 1997.
- 3- Tabatabaee MH. Al-Mizan fi Tafsirel Quran, 5th Ed, Tehran: Darrol Kotobel Eslamiyeh Press, 1993. [Arabic]
- 4- Bible, with interpretation, including old testament and new testament, Undated: Vol Lavian: Bab 15: 19-24.
- 5- Razi, Fakhral Din Abu Abdollah Muhammad ibn Umar. Al-Tafsirel Kabir or Mafatihol Gheib.

کاهش یافته بودند (۳۵). پس خانم‌ها در این زمان، آمادگی بیشتری برای ابتلا به عفونت دارند. از آنجایی که ویروس نقص ایمنی (HIV) در خون زمان قاعدگی وجود دارد تماس جنسی در زمان قاعدگی موجب افزایش خطر انتقال و ابتلای به این ویروس می‌گردد. زیرا بررسی‌های اخیر نشان داده شده که وجود خون در زمان تماس جنسی موجب افزایش خطر انتقال ویروس نقص ایمنی (HIV) شده است (۳۷ و ۳۶). طبق بررسی یکی از محققین ریزش لایه‌ی داخل رحمی در زمان قاعدگی موجب ایجاد زمینه آماده برای پذیرش عفونت رحم می‌شود که عفونت از آنجا به‌طور مستقیم وارد گردش خون و انتشار آن می‌گردد (۳۷) و نهایتاً تغییر در سیستم ایمنی بدن خانم در زمان قاعدگی موجب تداخل در سیستم دفاعی بدن در مقابل عفونت می‌گردد و بدن وی آمادگی بیشتر جهت دریافت عفونت دارد (۳۸). در بررسی‌های انجام شده تغییرات در سیستم دفاعی بدن در زمان قاعدگی، موجب کاهش سیستم دفاعی بدن در مقابل باکتری قارچ و ویروس می‌شود.

- 1st Ed, Beirut- Lebanon: Darol Kotob Al-Elmiyeh Press. 2000. [Arabic]
- 6- Tabarsi, Abu Ali Fadhl ibn Hasan. Majmaol Bayan fi Tafsirel Quran, 1st Ed, Beirut- Lebanon: Darol Fekr Press. 1994. [Arabic]
- 7- Tusi, Abu Jafar Muhammad Ibn Hasan. Al-Tebyan fi Tafsirel Quran, Beirut: Darrol Ehya Torasel Arabi Press.
- 8- Koleini Razi, Mohammad ibn Yaghub. Foroo Kafi, 5th Ed, Tehran: Darol kotobel Eslamiyeh. 2006.
- 9- Tusi, Abu Jafar Muhammad Ibn Hasan. Tahzibol Ahkam fi Sharhel Moghneah. Resarcher: Hasan Mosavi Khorsan, Tehran:

- Darrol Kotobel Eslamiyeh. 1985. [Arabic]
- 10- Bukhari Jofi, Abu Abdollah Muhammad ibn Ismail, Sahihol Bukhari. Resarcher: Mahmud Mohammad Mahmud Nassar. 1st Ed, Beirut-lebanon: Darrol Kotobel Eslamiyeh, 2001. [Arabic]
- 11- Tabari, Abu Ja'far Muhammad ibn Jarir. Tafsir Al-abarī or Jameaol Bayan fi Tavilel Quran. 1st Ed, Beirut- Lebanon: Darol Kotobel Elmiyeh Press. 1992. [Arabic]
- 12- Ibn Babobveyh Qomi, Abu Jafar Mohammad ibn Ali. Man la Yahzorohol Faghih, corrector and commentator: Ali Akbar Ghaffari, 3th Ed, Qom: Islamic Nashr Press. [Arabic]
- 13- Tusi, Abu Jafar Muhammad Ibn Hasan. Al-Estebzar fimakh Talafa Menal Akhbar. Resarcher: Mohammad Javad Al-Faghih, Corrector: Yusofol Baghaee, 2st Ed, Beirut-Lebanon: Darol Azva. 1992. [Arabic]
- 14- Abu davood Sajestani, Soleiman Ibn Al-Ashath, Sonan Abi Davood. Cairo: Darrol hadith, Undated: Vol 1: P68 Babol Heiz. [Arabic]
- 15- Khomaini R. Tuzihol Masael. 4th Ed, Tehran: Tolue Azadi Press. 1984. H:P 49: Masael. 450-53.
- 16- Alidust A, Jurisprudance and wisdom. 3th Ed, Tehran: Pjuheshgah Farhang Andisheh Press, 2007.
- 17- Farahidi Khalil Ibn Ahmad. Al-Ain. Resarcher: Dr. Mahdi Makhzumi 1st Ed, Qom: Osveh Press, 1414. AH.
- 18- Ibn Manur, Abu'l-Fal Djamal al-Din Muammad ibn Mukarram. Lesanol Arab. 1st Ed, Beirut: Daro Sader Press.1990. [Arabic]
- 19- Ragheb Esfehani, Hussein ibn Mohammad. Al-Mofradat fi Gharib Al-Quran. Resarcher: Safvan Adnan Davoodi. 1st Ed, Beirut-Damascus: Darol Ghalam- Darol Shamiyeh Press, 1992. [Arabic]
- 20- Mostafavi H. Al-Tahghigh fi Kalematel Quranel Karim. Tehran: Bongah Tarjomeh va Nashr Ketab Press, Tehran, 1981.
- 21- Taleghani M. Partovi az Quran. Tehran: Sherkat Sahami Enteshar Press. 1983.
- 22- Ghorshi AA. Tafsir Ahsanol Hadith. Tehran: Bonyad Beasat Press.1998. [persian]
- 23- NajafiKhomeini MJ. Tafsir Asan. Tehran: Eslamiyeh Press. 1398. AH.
- 24- Feyz Kashani M. Tafsir Al-safi. Tehran Sadr Press. 1415. AH.[Arabic]
- 25- Ibn Babobveyh Qomi, Abu Jafar Mohammad Ibn Ali. Elal Al-Sharaye. Elmi Press. 1408. AH.
- 26- Aral SO. Sexual behavior as a risk factor for sexually transmitted disease. In: Germain A Reproductive tract infections. New York: Plenum Press. 1992: 185-98.
- 27- Ehrhardt AA, Wasserheit JN. Age, gender, and sexual risk behaviors for sexually transmitted diseases in the United States. In: Wasserheit JN, Aral SO, Holmes KK, eds. Research issues in human behavior and sexually transmitted diseases in the AIDS era. Washington, DC: American Society for Microbiology. 1991: 97-121.
- 28- Eschenbach DA, Harnisch JP, Holmes KK. Pathogenesis of acute pelvic inflammatory disease: role of contraception and other risk factors. *Am J ObstetGynecol.* 1977; 128: 838-50.

- 29- Sweet RL, Blankfort-Doyle M, Robbie MO, Schacter J. The occurrence of chlamydial and gonococcal salpingitis during the menstrual cycle. *JAMA*. 1986; 255: 2062-64.
- 30- James J, Swanson J. Color opacity colonial variants of *Neisseria gonorrhoea* and their relationship to the menstrual cycle. In: Brooks GF, Gotschlich EC, Holmes KK, Sawyer WD, Young FE, Ed. *Immunobiology of Neisseria gonorrhoea*. Washington, DC: American Society for Microbiology. 1978: 338-43.
- 31- Brunham RC, Holmes KK, Embree JE. Sexually transmitted diseases during pregnancy. In: Holmes KK, Mard PA, Sparling PF, et al, eds. *Sexually transmitted diseases*. 2nd ed. New York: McGraw-Hill 1990: 771-801.
- 32- Rein MF, Muller M. *Trichomonas vaginalis* and trichomoniasis. In: Holmes KK, Mard PA, Sparling PF, et al, eds. *Sexually transmitted diseases*. 2nd Ed. New York: McGraw-Hill, 1990: 481-92.
- 33- Cohen MS, Weber RD, Mardh P-A. Genitourinary mucosal defenses. In: Holmes KK, Mard PA, Sparling PF, et al, eds. *Sexually transmitted diseases*. 2nd Ed. New York: McGraw-Hill 1990: 117-27.
- 34- Westrom L, Mard PA. Acute pelvic inflammatory disease (PID). In: Holmes KK, Mard PA, Sparling, PF, et al, eds. *Sexually transmitted diseases*. 2nd Ed. New York: McGraw-Hill 1990: 593-613.
- 35- Nowicki S, Tassell AH. Susceptibility to gonococcal infection during the menstrual cycle. *JAMA*. 2000; 283: 1291-92.
- 36- Alexander N. Sexual transmission of human immunodeficiency virus: virus entry into the female genital tract. *FertilSteril*. 1990; 54: 1-18.
- 37- De vincenzi I. Longitudinal study of human immunodeficiency virus transmission by heterosexual partners. *N Engl J Med*. 1994; 331: 341-46.
- 38- Cohen JB. Sexual and other practices and risk of HIV infection in a cohort of 450 sexually active women in San Francisco. Abstract Book, III International Conference on AIDS. Washington, DC; 1987; WP. 57.
- 39- Horne AW, Stock SJ, King AE. Innate immunity and disorders of the female reproductive tract. *Reproduction*. 2008; 135: 739-49.

Having Sex during the Menstruation from the Perspective of Quran and Medicine

Hosseini Z¹, Esmailzadeh S²

¹Dept. of Theology, University of Mazandaran, Babolsar, Iran

²Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran

Corresponding Author: Hosseini Z, Dept. of Theology, University of Mazandaran, Babolsar, Iran

Email: z.hosseini@umz.ac.ir

Received: 30 Jan 2013

Accepted: 20 May 2013

Background and Objective: The Holy Quran is a book for guidance of human beings. The Almighty God has clearly stated all the steps and aspects for the guidance majority of which have been appreciated by human beings over time. The Holy Quran has mentioned the philosophy of prohibition of having sex within menstruation time by the word "أُذِي" only once in Al-Baghareh (Verse; 222). The reasons for this prohibition are due to problems which arise in fetus such as abnormality, leprosy and vitiligo.

Materials and Methods: In this mini review study, data was collected from the documents and books in library and the Internet about the word "أُذِي". This study analyzed and considered the viewpoints of lexicologists and commentators about this word. After all, a comparative study was carried out to account for the prohibition of having sex during the menstruation period with respect to the Holy Quran, religious narrations, as well as actualization of this knowledge in medicine.

Results: Scientific and clinical deductions regarding the physiological status of women in menstruation confirm the Quranic and religious narrations and perspectives about prohibition of sex in this period. Ignorance of this fact can cause infection and disease in male and female genitalia track, added to them are the mental problems which may be encountered by each of the spouse.

Conclusion: Medical knowledge confirms the Quranic and religious perspectives concerning prohibition of having sex during the menstruation.

Keywords: *The Holy Quran, Medicine, Menstruation, Sex*